

Dwingelderveld

Natuurtoets ecoduct

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

Ecoduct Dwingelderveld

Toets inrichtingsmaatregelen in het kader van de Flora- en faunawet en de
Natuurbeschermingswet

Definitief

Dienst Landelijk Gebied

Grontmij Nederland B.V.
Assen, 26 november 2009

Verantwoording

Titel : Ecoduct Dwingelderveld
Subtitel : Toets inrichtingsmaatregelen in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet
Projectnummer : 283615
Referentienummer :
Revisie :
Datum : 26 november 2009

Auteur(s) : Ilja Zeilstra
E-mail adres : ilja.zeilstra@grontmij.nl

Gecontroleerd door : Ru Bijlsma

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door :

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
noord@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Het projectgebied.....	5
2	Wetgeving en beleid	6
2.1	Soortenbescherming: Flora- en faunawet.....	6
2.2	Gebiedsbescherming: Natuurbeschermingswet en Nota Ruimte.....	7
2.3	Plangebied en beschermingsregimes.....	7
3	Inventarisatie natuurwaarden en effecten.....	8
3.1	De ingreep.....	8
3.2	Inventarisatie beschikbare gegevens	8
3.3	Resultaten en effecten	8
4	Toetsing, conclusies en aanbevelingen.....	11
4.1	Toetsing Flora- en faunawet	11
4.1.1	Conclusies Flora- en faunawet	13
4.2	Toetsing aan de Natuurbeschermingswet	13
4.2.1	Conclusies Natuurbeschermingswet	13
4.3	Aanbevelingen	13
5	Referenties.....	14

Bijlage 1: Potentiële bomen vleermuizen en standvogels 2009

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In het kader van het meerjaren programma ontsnippering (MJPO) zal er een ecoduct over de A28 bij Spier aangelegd worden. Het viaduct zal het Nationaal park Dwingelderveld verbinden met het Terhorsterzand ten oosten van de snelweg.

Een aantal belangrijke heideterreinen op het Drents Plateau ligt hemelsbreed niet ver van elkaar, maar de A28 vormt een tamelijk absolute barrière voor interactie tussen verschillende soorten. Aan de westzijde ligt het Nationale park Dwingelderveld, aan de oostzijde heideterreinen met vergelijkbare bos en heide-ecosystemen: Terhorsterzand, Scharreveld, Hotherzand; waarbij het gebied Terhorsterzand direct naast het Nationaal park ligt (zie fig. 1). Het spoor en met name de A28 vormen een belemmering voor zowel mobiele en minder mobiele soorten die gebonden zijn aan deze ecosystemen. Aan de oostzijde is op het moment een groeiende dassenpopulatie, o.a. in het aanliggende Terhorsterzand en Vossenberga ten oosten van Wijster (zie fig. 1). Het opheffen van de barrièrewerking van de A28 zorgt voor de gewenste uitwisseling tussen populaties van oost en west. Doelsoorten waarvoor de aanleg van het ecoduct een positief effect kan hebben zijn o.a.: das, adder, bunzing, hermelijn, wezel, steenmarter, rosse woelmuis, ree, hazelworm, heikikker, levenbarende hagedis, ringslang, gentiaanblauwtje, heivlinder, heideblauwtje, loopkevers en vleermuizen.

In het nationaal park Dwingelderveld zijn en worden veel maatregelen genomen om de kwaliteit van de natuur te verbeteren, inclusief opheffing van de barrièrewerking van (lokale) wegen. Het viaduct ter hoogte van Terhorsterzand zal een faunavoorziening krijgen gericht op de doelsoorten das, ree en andere zoogdieren.

Fig. 1 Ligging vergelijkbare bos en heide-ecosystemen ten opzichte van Nationaal Park Dwingelderveld.

Voor de aanleg van het ecoduct zullen er bomen gekapt moeten worden en mogelijk bestaande sloten/greppels doorkruist worden. Aangezien er met de aanleg van dit ecoduct (negatieve) effecten kunnen optreden op de aanwezige beschermde natuurwaarden is het noodzakelijk om een toets in het kader van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet uit te voeren.

1.2 Het projectgebied

Het plangebied ligt in de buurt van Spier in Drenthe en ten dele in het Nationaal park Dwingelderveld. Verder wordt het plangebied doorkruist door de A28. De oostzijde van het plangebied heeft een landbouwkundig karakter met maïspancelen (A) en graslanden (B). De westzijde van het plangebied bestaat uit loof- en naaldbos (C).

Fig. 1.1 Plangebied aangegeven met dunne blauwe begrenzing

2 Wetgeving en beleid

2.1 Soortenbescherming: Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) voorziet in bescherming van soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten, geldt krachtens art. 2 van de Ff-wet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt een ieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Ten aanzien van de soortenbescherming vanuit de Ff-wet geldt dat het beschermingsregime van toepassing is op de in de, of bij wet aangewezen soorten, ongeacht de locatie waar die soorten zich bevinden.

Bij aanwezigheid van beschermde soorten flora en fauna in en rondom het plangebied zijn dus de bepalingen uit de Flora- en faunawet van toepassing.

Voor aangewezen beschermde soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet.

Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10). Voortplantings- en vaste rust- of verblijfsplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13).

Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan moet ontheffing aangevraagd worden (art. 75 Ff-wet).

Ontheffing Flora- en faunawet

De Flora en faunawet maakt onderscheid tussen een aantal categorieën beschermde soorten.

- Voor algemeen beschermde soorten (ook wel tabel 1 soorten genoemd) hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd bij ruimtelijke ingrepen.
- Voor de iets zwaarder beschermde soorten (de tabel 2 soorten) is voor ruimtelijke ingrepen een ontheffing wel vereist (tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode). Toetsingscriterium voor ontheffing van tabel 2 soorten is de gunstige staat van instandhouding. Die mag niet in het geding komen.
- Dan zijn er de strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten). Dit zijn soorten van bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn aangevuld met door Nederland aangewezen zwaar te beschermen soorten. Als voor deze soorten ontheffing aangevraagd wordt, geldt een zware toetsing: er is geen alternatief, er is een bij wet genoemd belang en er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding.

Vogels ten slotte vormen een aparte categorie. Voor vogels zijn er nauwelijks ontheffingsgronden. Vogels worden vooral negatief geraakt in hun broedperiode. Voor de meeste soorten ligt die periode tussen 15 maart en 15 juli, echter sommige soorten broeden al eerder of later. Buiten de broedperiode betreft bescherming van vogels vooral de vaste verblijfplaatsen van standvogels als uilen, spechten en roofvogels. Een ontheffingsaanvraag voor het aantasten van deze verblijfplaatsen zal getoetst worden aan zware criteria.

Voor vogels wordt door het Ministerie van LNV vooralsnog de vuistregel gehanteerd dat altijd buiten het broedseizoen moet worden begonnen met eventuele werkzaamheden, opdat plannen of projecten geen schade berokkenen aan de in het gebied broedende vogels en hun nesten.

Rode Lijst

Een dier- of plantensoort komt op de Rode Lijst als deze zeldzaam is en in aantal achteruit gaat. De lijsten worden in opdracht van het ministerie van LNV opgesteld. De Rode Lijst heeft geen juridische status maar overheden worden geacht bij het formuleren van beleid rekening te houden met de Rode Lijstsoorten. Bij overzichten van soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet wordt doorgaans ook de status op de Rode Lijst gemeld. Overigens zijn niet alle soorten van de Rode Lijst ook beschermd onder de Flora- en faunawet.

2.2 Gebiedsbescherming: Natuurbeschermingswet en Nota Ruimte

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 voorziet in bescherming van aangewezen gebieden: de Natura 2000-gebieden. Voor die gebieden geldt dat er beheerplannen moeten worden gemaakt en dat er zonder toestemming van het bevoegd gezag geen activiteiten plannen of projecten mogen plaatsvinden in of in de nabijheid van het betreffende gebied die de natuurlijke kwaliteiten van dat gebied kunnen aantasten. Voor het Dwingelderveld is per 01 september 2009 een concept beheerplan Natura 2000 opgesteld (Ministerie van LNV, 2009). Veel ruimtelijke ingrepen in of nabij een Natura 2000 gebied zullen dan ook eerst getoetst moeten worden op de mogelijke gevolgen daarvan voor dat gebied.

Nota Ruimte

Vanuit het Rijksbeleid biedt Nota Ruimte het beschermingskader voor gebieden die begrensd zijn als EHS-gebied. Het beschermingsregime is gebaseerd op het 'nee, tenzij principe'. Ingrepen met effecten op de EHS zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang, er geen alternatief is en voorzien wordt in compensatie.

2.3 Plangebied en beschermingsregimes

Flora- en faunawet

Op het plangebied is de Flora- en faunawet zonder meer van toepassing, maar ook in de omgeving van het plangebied als soorten effecten kunnen ondervinden als gevolg van de aanleg van het ecoduct.

Natuurbeschermingswet

Het Dwingelderveld is aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn en aangemeld als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn en heeft daarmee de status van Natura 2000-gebied.

Op grond van de Vogelrichtlijn is het Dwingelderveld aangewezen voor de broedvogels dood-aars, geoorde fuut, zwarte specht, boomleeuwerik, paapje, roodborsttapuit en tapuit en voor de niet-broedvogels kleine zwaan, toendrarietgans, wintertaling en slobbeend.

Verder is het aangewezen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei, binnenlandse kraaiheibegroeiingen, zandverstuivingen, zwakgebufferde vennen, zure vennen, vochtige heiden, droge heiden, jeneverbesstruwelen, heischrale graslanden, actieve hoogvenen, herstellende hoogvenen, pioniervegetaties met snavelbiezen, beuken-eikenbossen met hulst en oude eikenbossen.

Daarnaast is het Dwingelderveld aangemeld voor de habitatsoort kamsalamander.

3 Inventarisatie natuurwaarden en effecten

3.1 De ingreep

Voor de aanleg van het ecoduct zullen er bomen gekapt moeten worden en mogelijk bestaande sloten/greppels doorkruist worden. Hiermee kunnen mogelijke vaste rust- en verblijfplaats verloren gaan en verstoring optreden voor de aanwezige flora en fauna. Op de langere termijn levert de aanleg van het ecoduct een verbinding van twee natuurgebieden op.

3.2 Inventarisatie beschikbare gegevens

Voor de inventarisatie van beschermde flora en fauna in het plangebied is in de eerste plaats gebruik gemaakt van beschikbare bronnen zoals ecologische atlanten en websites (literatuurstudie). Vervolgens is gekeken naar de meest recente inventarisaties in het gebied (J. Kleine 2007, Natuurmonumenten & Staatsbosbeheer (2004-2008)) aangevuld met twee veldbezoeken begin oktober en november van dit jaar (Grontmij, 2009).

3.3 Resultaten en effecten

Planten

De oostzijde van het plangebied bestaat uit landbouwgebied waar het afgelopen jaar maïspcelen op hebben gestaan en een deel van het gebied wordt als schapenweide gebruikt op dit moment. Verder wordt het gebied omsloten door sloten met voedselrijke bermen (zie fig. 3.1). Dit vertaalt zich ook in de plantensoorten die in de berm gevonden zijn zoals braam, distel, smalle en brede weegbree, duizendblad, fluitenkruid, boerenwormkruid, herfstleeuwentand, Jacobskruiskruid, rolklaver, gewone berenklauw, wilgenroosje, smeerwortel, ridderzuring, brandnetel, vlasleeuwenbekje, pitrus en lisdodde. Bomen die als afscherming tussen de snelweg staan zijn gewone eik, beuk en berken. Er zijn geen beschermde plantensoorten gevonden binnen het plangebied.

De westzijde van het plangebied bestaat uit loofbos met zomereiken, beukenbomen en scherpe berken en naaldbos met draaiden (*Pinus contorta*). Ook hier zijn geen beschermde plantensoorten gevonden en geen van de aanwezige bosgedeelten wordt tot kwalificerende habitattypen (beuken-eikenbossen met hulst en oude eikenbossen) in het kader van de Nb-wet gerekend (Grontmij, 2009).

Fig. 3.1 oostzijde plangebied met voedselrijke berm en grasland

Ongewervelde

Er zijn geen beschermde dagvlinder- en libellensoorten in het plangebied zelf waargenomen. Wel zijn er algemene soorten zoals de dagvlinder kleine vos, het citroenlieveheersbeestje en kruisspinnen (oostzijde plangebied) en het zevenstippelig lieveheersbeestje (oost- en westzijde plangebied) gevonden.

De beschermde dagvlinder het heideblauwtje komt zowel in het Terhorsterzand en Boswachterij Dwingeloo voor, maar is niet in het onderzochte plangebied zelf waargenomen. De aanleg van het ecoduct zal dan ook geen negatieve effecten voor deze soort hebben, er kan wellicht op langere termijn een uitbreiding van leefgebied plaatsvinden door het verbinden van de twee natuurgebieden.

Vissen

Waterpartijen binnen het plangebied bestaan uit sloten die regelmatig droogvallen. Het droogvallen in combinatie met het landbouwkundig karakter van het plangebied maakt het een ongeschikt habitat voor beschermde vissoorten.

Reptielen en amfibieën

Het landbouwkundig karakter van het oostelijke deel van het plangebied en de bosrijke omgeving in het westelijke deel zijn geen ideaal leefgebied voor (beschermde) amfibieën en reptielen. Er zijn dan ook geen beschermde soorten waargenomen, wel is de algemene soort groene kikker in de omgeving van het westelijke deel van het plangebied gevonden (Natuurmonumenten & Staatsbosbeheer, 2004-2008).

De voor het Dwingelderveld aangemelde habitatsoort de kamsalamander heeft in het plangebied geen geschikt biotoop en is ook niet waargenomen.

Vogels

Aan de oostzijde is de algemeen voorkomende grasmus waargenomen. In het bosgebied (westzijde plangebied) zijn er vanuit eerder uitgevoerde inventarisaties (Kleine, J., 2007) algemeen in Nederland voorkomende vogelsoorten bekend zoals: appelvink, goudvink, putter, groenling, zwarte mees, matkop, houtduif, vuurgoudhaan, goudhaan, fitis, tjiftjaf, zwartkop, tuinfluiter, zanglijster, merel, roodborst, heggemus, winterkoning en boompieper.

Overige soorten die tijdens deze inventarisaties zijn waargenomen behoren volgens de aangepaste "lijst jaarrond beschermde vogelnesten" (Dienst Regelingen, MinLNV, augustus 2009) tot de categorie 5 soorten wat inhoudt dat ze in het kader van de Flora- en faunawet niet jaarrond beschermd zijn maar dat er wel inventarisatie gewenst is in de vorm van een omgevingscheck met voldoende alternatieven bij verlies nestbomen. De reden hiervoor is dat het soorten zijn die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de direct omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Soorten die hieronder vallen en in het plangebied voorkomen zijn de boomkruiper, boomklever, koolmees, pimpelmees, grauwe vliegenvanger en bonte vliegenvanger.

Wat betreft standvogels (vogels die jaarrond gebruik maken van bomenholten) is er aan de westzijde binnen het plangebied een nest van de grote bonte specht bekend (J. Kleine, 2007) en in de nabije omgeving van het plangebied de kleine bonte specht en buizerd. De grote bonte specht (zie foto) is ook aangewezen als een categorie 5 soort.

Wat betreft de aangewezen broedvogelsoorten op grond van de vogelrichtlijn is in dit deel van het plangebied alleen de zwarte specht mogelijk een soort die hier zijn leefgebied kan hebben (overige aangewezen soorten zijn heidesoorten en/of watervogels). In het betreffende plangebied zijn geen waarnemingen van de zwarte specht bekend, wel is er op een afstand van ongeveer 600 meter zuidelijker een broedlocatie bekend.

Grote bonte specht

Zoogdieren

Aan de oostzijde is net buiten het maïspaneel op de grens van agrarisch en bosgebied een burcht gevonden (zie fig. 3.1) die deze zomer door een vos bewoond is: in het sloottalud bij de ingang van de burcht zijn vosseprenten gevonden (Grontmij, 2009). Verder zijn er in vorige jaren waarnemingen van zowel vos als ook das bekend in de buurt van deze burcht (Kleine, J., 2007). Het is bekend dat de das een burcht in het Terhorsterzand heeft; wellicht heeft de waargenomen burcht vroeger ook als bijburcht gediend voor de das.

Fig. 3.1 ingang vossenburcht aan oostzijde plangebied

Wat betreft vleermuizen zijn geen waarnemingen bekend in het plangebied, wel zijn er aan de oostzijde in het bosperceel laatvliegers waargenomen. Verder is er aan de westzijde in het bos gekeken naar geschikte holten voor mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen. Hierbij zijn in het plangebied zelf geen geschikte holten waargenomen. Aan de rand van de westzijde van het gebied (zie bijlage 1) staat een potentiële vleermuizenboom met een zeer geschikte holte. De verwachting is dat deze niet verloren zal gaan aangezien het net buiten het plangebied staat. Er moet voor gezorgd worden dat de functionaliteit niet in het geding komt (voldoende beplanting rondom de betreffende boom).

Langs de snelweg en aan zowel de west- en oostzijde zijn waarnemingen van de steenmarter bekend. Het gaat hierbij niet om vaste- rust en verblijfplaatsen, de steenmarter vindt deze meer in de bebouwde omgeving. Naar alle waarschijnlijkheid zijn het foeragerende dieren die zijn waargenomen. Met de aanleg van het ecoduct zijn er voor deze soort dan ook geen negatieve effecten te verwachten.

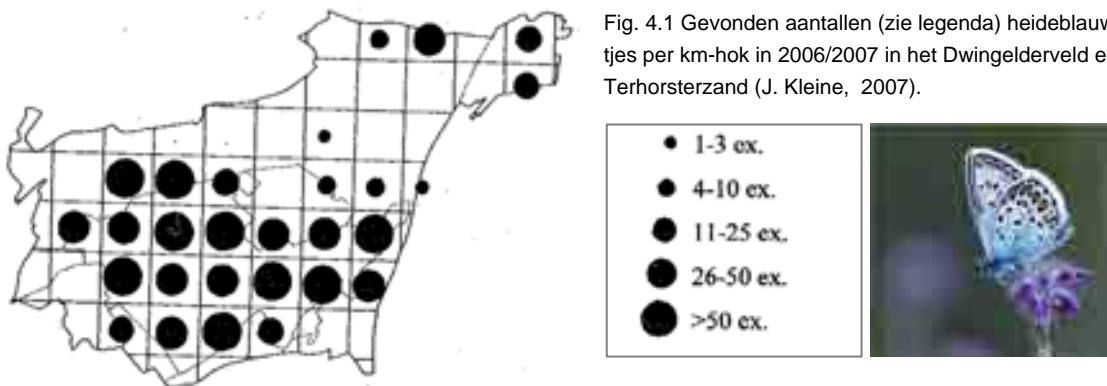
Tenslotte zijn er waarnemingen bekend van de eekhoorn (tabel 2) in het bosgebied aan de rand van de oostzijde van het plangebied en rondom en in het bosgebied aan de westzijde van het plangebied (Kleine, J., 2007, Natuurmonumenten & Staatsbosbeheer, 2004-2005). Aan de westzijde zijn tijdens het veldwerk van november 2009 geen nestbomen sporen gevonden van eekhoorn.

4 Toetsing, conclusies en aanbevelingen

4.1 Toetsing Flora- en faunawet

Er zijn in het plangebied geen beschermde plantensoorten gevonden.

Wat betreft de ongewervelde zijn er in het plangebied geen waarnemingen bekend en/of tijdens het veldbezoek waargenomen. Voor de in het Dwingelderveld redelijk algemeen voorkomende dagvlinder het heideblauwtje (zie fig. 4.1) is het verbinden van de twee natuurgebieden Dwingelderveld en Terhorsterzand een positieve ontwikkeling en kan op de langere termijn wellicht een uitbreiding van leefgebied en migratie tussen leefgebied betekenen voor deze en andere ongewervelden.

Vanwege het voedselrijke karakter en het regelmatig droogvallen zijn de enkele sloten die zich in het plangebied bevinden niet geschikt voor beschermde vissoorten. Ook amfibieën zijn er niet veel gevonden, er zijn alleen waarnemingen van de algemene groene kikker binnen het plangebied. Wat betreft reptielen is het habitat (voedselrijke graslanden en bosgebied) niet geschikt voor beschermde soorten; wel is de verwachting dat het verbinden van het Terhorsterzand en het Dwingelderveld op de langere termijn wellicht een uitbreiding van leefgebied en migratie tussen leefgebieden voor reptielen en amfibieën kan inhouden, zoals bijvoorbeeld de adder.

Wat betreft vogels die voorkomen in het plangebied geldt dat werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd moeten worden, dit loopt globaal van half maart tot half juli. Echter, indien vogels buiten deze periode broeden geldt er ook bescherming vanuit de Flora- en faunawet. In 2009 is er een nieuwe lijst met vogelsoorten opgesteld waarvan nesten of jaarrond beschermd zijn of niet jaarrond beschermd maar waar wel extra inventarisatie (categorie 5) voor uitgevoerd moet worden (voldoende nestalternatieven aanwezig). Soorten die hieronder vallen en in het plangebied voorkomen zijn de boomkruiper, boomklever, koolmees, pimpelmees, grauwe vliegenvanger en bonte vliegenvanger.

Naast de algemene bosvogelsoorten is er een nest en/of territorium van de grote bonte specht bekend uit de inventarisaties van Joop Kleine (2007). Bij het veldbezoek in 2009 is dit nest niet teruggevonden. De grote bonte specht is op de lijst van jaarrond beschermde vogelnesten (LNV) ook aangeduid als een categorie 5 vogelsoort. De grote bonte specht is een vogelsoort die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor heeft gebroed of in de direct omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikt om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. In de boswachterij Dwingeloo zijn er voldoende

de alternatieven voor de grote bonte specht aanwezig om, indien deze nestgelegenheid verloren, gaat een nieuw nest te maken. Wel is het bij de uitvoering van de werkzaamheden van belang om buiten het broedseizoen te werken, dit geldt echter voor alle vogels.

De conclusie is dat er voor alle categorie 5 soorten die in het plangebied gevonden zijn voldoende gelegenheid om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Het plangebied maakt onderdeel uit van de boswachterij Dwingeloo en komt wat betreft opbouw van loofbos en naaldbos en de leeftijd van bomen overeen met de omgeving wat ruim voldoende mogelijkheden biedt voor het vinden van nieuwe nestgelegenheden.

De verwachting is dat het bosgebied leefgebied is voor verschillende grondgebonden algemeen beschermde soorten zoals muizensoorten. De waarnemingen van de steenmarter binnen het plangebied houdt niet in dat er zich een vaste rust- en verblijfplaats bevindt; de steenmarter maakt weinig gebruik van bomen als verblijfplaats en is voornamelijk in oude of bewoonde gebouwen te vinden. In de omgeving van het plangebied (oostzijde) bevindt zich een oude burcht die vorig jaar door een vos is bewoond (2009 sporen van vos aangetroffen). Verder zijn er in de buurt van deze burcht in 2007 waarnemingen van de das gedaan, wellicht deed deze burcht vroeger dienst als bijburcht voor deze soort. Voor beide soorten geldt dat ze niet binnen het plangebied vallen en niet direct worden getroffen door de werkzaamheden. In het kader van de zorgplicht wordt er wel aangeraden om de werkzaamheden in dat deel van het plangebied buiten de gevoelige perioden (voortplanting, jongen) van deze soorten uit te voeren.

Er zijn geen waarnemingen van vleermuizen binnen het plangebied zelf bekend en tijdens het aanvullend veldbezoek zijn er geen geschikte holten waargenomen. Wel is de laatvlieger in de omgeving van het plangebied gezien (bosgebied oostzijde). Met de werkzaamheden zullen er dan ook geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Doordat de inventarisatie in het najaar zijn gedaan (okt/nov) kunnen er geen conclusies getrokken worden over het gebruik van de aanwezige bomen als een vliegroute voor vleermuizen. De kap van bomen zal een bestaand pad doorkruisen, wat mogelijk als vliegroute zou kunnen dienen voor vleermuizen. De verwachting is dat de functionaliteit van het gebied niet verloren gaat want er blijft een netwerk van verblijfplaatsen en voldoende alternatieven bestaan in de vorm van geschikte bomen in de omgeving (vergelijkbare opbouw en leeftijd bos) van het plangebied (zie ook conclusies vogels) en een bestaand netwerk van paden (zie fig. 4,1) in combinatie met open plekken in bos (oude slenken) ten westen van het plangebied (foerageerplekken).

In figuur 4.1 is een netwerk van paden (aangegeven met wit) te zien die als alternatief kunnen dienen voor het stuk van het pad wat verloren gaat (aangegeven met rode stippellijn).

Fig. 4.1 Door kruising mogelijke vliegroute vleermuizen en alternatieve vliegroutes

Tenslotte zijn er waarnemingen bekend van de eekhoorn (tabel 2 soort) in het bosgebied aan de rand van de oostzijde van het plangebied en rondom en in het bosgebied aan de westzijde van het plangebied (Kleine, J., 2007, Natuurmonumenten & Staatsbosbeheer, 2004-2005). Tijdens de twee aanvullende veldbezoeken zijn er geen eekhoornnesten gevonden. Van de eekhoorn is bekend dat ze elk jaar zowel in de zomer als in de winter nieuwe nesten bouwen. Verder hebben ze een netwerk van nesten; met gemiddeld vijf nesten die in één seizoen in gebruik zijn. Vanuit de Ffwet zijn deze nesten niet jaarrond beschermd.

4.1.1 Conclusies Flora- en faunawet

Op dit moment is er geen aanleiding voor het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet. Er moet wel een aantekening gemaakt worden wat betreft het tijdstip van het onderzoek. Aangezien de veldbezoeken eind september/begin oktober en november plaatsvonden kan er op dit moment geen schatting gemaakt worden wat betreft het functioneren van de bestaande bomen als vliegrouwe voor vleermuizen. Deze zijn in het kader van de Flora en faunawet ook ontheffingsplichtig. Indien de werkzaamheden tijdens de zomerperiode plaatsvinden, moet er rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat vleermuizen alsnog van deze bomen gebruik kunnen maken. Vanuit de zorgplicht wordt verder geadviseerd om de kap van bomen buiten de voortplantingsperiode van vleermuizen uit te voeren en na de kap de bomen een nacht te laten liggen (zie ook aanbevelingen). Bij voldoende mitigerende maatregelen en het uitvoeren van de kap/werkzaamheden buiten de gevoelige perioden van vogels en das is de verwachting dat er geen ontheffing in het kader van de Ffwet nodig is.

4.2 Toetsing aan de Natuurbeschermingswet

Binnen het plangebied en de te kappen bosgedeelten zijn er geen kwalificerende habitattypen en/of habitatsoorten gevonden die negatieve effecten kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Wat betreft habitatsoorten zou de zwarte specht zich in het bosgedeelte kunnen ophouden, er zijn echter geen waarnemingen en nesten van deze soort binnen het plangebied bekend en tijdens uitgebreid veldonderzoek in november zijn deze holten evenmin gevonden. Het plangebied valt verder buiten de begrenzing van het kerngebied van de homerange van deze soort, welk bij een kerngebied van circa 250 ha een straal van circa 500 m rond het nest bedraagt. De dichtstbijzijnde broedlocatie ligt op 600 m en valt hier dus buiten. Verder worden de bomen binnen het plangebied niet tot de kwalificerende habitattypen beuken-eikenbossen met hulst en oude eikenbossen gerekend.

4.2.1 Conclusies Natuurbeschermingswet

Wat betreft de Natuurbeschermingswet zijn er geen kwalificerende habitattypen en/of habitatsoorten die door de werkzaamheden getroffen worden. In het kader van de Nbwet is dan ook geen vergunning noodzakelijk.

Het toekomstige ecoduct zal voor veel soorten waaronder de doelsoorten zoals eerder genoemd (das, adder, bunzing, hermelijn, wezel, steenmarter, rosse woelmuis, ree, hazelworm, heikikker, levenbarende hagedis, ringslang, gentiaanblauwtje, heivlinder, heideblauwtje, loopkevers en vleermuizen) een verbinding van natuurgebieden opleveren. Hiermee wordt de barrièrewerking van de A28 opgeheven en kan er op de lange termijn weer uitwisseling tussen populaties plaatsvinden.

4.3 Aanbevelingen

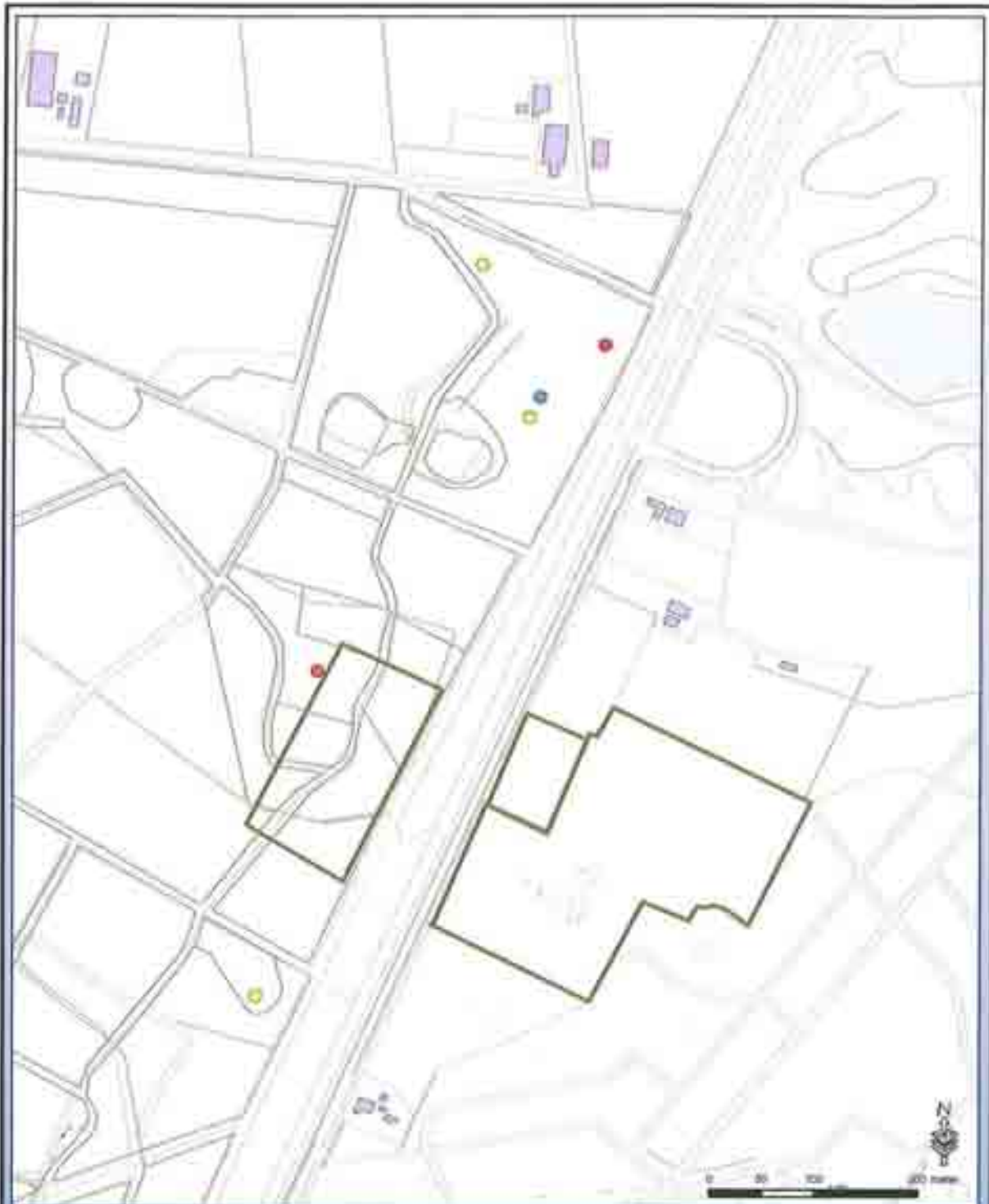
De werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels en de gevoelige periode van de das uitvoeren. Verder geen werkzaamheden na zonsondergang in verband met het voorkomen van nachtdieren (o.a. vleermuizen). In het kader van de zorgplicht is het verder verstandig om de bomen na de kap een nacht te laten liggen met eventuele holten naar boven gericht, hiermee wordt gewaarborgd dat indien zich er vleermuizen in hebben gevestigd deze de kans krijgen om weg te komen.

5 Referenties

- Cursusmaterialen t.b.v. de cursus "vleermuizen en planologie". Zoogdiervereniging VZZ/EcoConsult & Project Management.
- Ecologische atlassen
 - Atlas van de Nederlandse broedvogels (SOVON, 2002);
 - Libellen in Drenthe, verspreidingsatlas 1995-2004 (libellenwerkgroep Drenthe, 2005);
 - Dagvlinders in Drenthe 1990-2001 (Dijkstra et al., 2002);
 - Atlas van de Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen et. al. 1992);
 - Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie" (Limpens, et al. 1997);
 - Cursusmaterialen t.b.v. de cursus "vleermuizen en planologie" (Zoogdiervereniging VZZ/EcoConsult & Project Management, 2009);
 - Vissenatlas Groningen-Drenthe 1980-2007;
 - website RAVON (www.ravon.nl) voor verspreidingskaarten amfibieën, reptielen en vissen;
- Fauna inventarisatie nationaal park Dwingelderveld en omgeving, J. Kleine, 2007;
- Flora en fauna inventarisaties in het plangebied Dwingelderveld, Natuurmonumenten & Staatsbosbeheer, 2006-2008;
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. 2e druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht. Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)
- Vleermuizenonderzoek Dwingelderveld (Grontmij, 2009);

Bijlage 1

Potentiële bomen vleermuizen en standvogels 2009

Legende

- grens plangebied
- boom geschikt voor vleermuis
- boom met holen grote bonte specht
- boom geschikt voor vleermuis en met hol grote bonte specht

**Overzicht potentiële verblijfsplaatsen
vleermuizen en standvogels
Ecoduct Dwingelderveld**

Opdrachtgever: Dienst Landelijk Gebied
 Projectnummer: 202511
 Versie: 13/11/2009
 Get. AK - Geel 12

Status: **CONCEPT**

Grontmij Nederland B.V.
 P.O. Box 12000
 3720 BT Utrecht
 T +31 (0)25 24 24 24
 F +31 (0)25 24 24 27
 E info@grontmij.nl
 W www.grontmij.nl

© Grontmij en andere auteursrechten. De afbeeldingen zijn afkomstig uit Kadaster, 2009

A4P

www.grontmij.com

